

confesiunea dezvăluie o un concept literar propriu, urmărind cu obstinație diferența și capacitatea prozatorului de a se reinventa total în fiecare text: ”Pentru mine, mărturisește Bogdan Suceavă, o altă regulă a jocului în ceea ce privește proza scurtă e ca nici măcar două dintre istorii să nu fie la fel”; mecanismele memoriei și ale ficțiunii, puterea ficțiunii de a augmenta realitatea, de a oferi alternative ideale unei lumi incomplete (întocmai precum universurile ideale ale matematicii, asupra utopiei cărora autorul reflectează deseori în carte) sunt alte câteva dintre temele cele mai pregnante ale cărții, pe care acest eseu le articulează convingător.

Dumitru-Mircea BUDA

Dorin N. Uritescu, *Dinamica actuală a limbii române – forme și sensuri greșite ale unor expresii și locuțiuni consacrate*, publicată la Editura S.A.I.S., București, 2009

Cartea lui Dorin N. Uritescu, *Dinamica actuală a limbii române – forme și sensuri greșite ale unor expresii și locuțiuni consacrate*, publicată la Editura S.A.I.S., București, 2009, este dedicată unui aspect al vocabularului românesc mai puțin sau nu atât de frecvent abordat de către cercetători – frazeologia. Unitățile frazeologice sunt apreciate de Rodica Zafiu în prefața cărții lui Uritescu drept „spațiu privilegiat al dinamicii limbii”, în virtutea faptului că există o oarecare

tensiune între libertatea relativă de folosire a acestora și limitele impuse de uzul limbii.

Cartea are un bogat material ca suport exemplificativ, autorul ilustrând diverse categorii de schimbări ale unitățile frazeologice și explicându-le atent, confruntându-le cu standardele de acceptabilitate.

Lucrarea este concepută în două părți, prima fiind dedicată deformării unităților frazeologice, în timp ce în a doua autorul se oprește asupra deformării unităților frazeologice însoțite de alte greșeli de exprimare.

Scopul lucrării este explicit precizat de autor: „depistarea și aplicarea abaterilor flagrante de la norma lingvistică în privința unităților frazeologice”. Uritescu a ales acele abateri care au ca punct de plecare unitățile consacrate, la care, din nefericire, s-a intervenit neinspirat. Sursele acestor exemple sunt diverse periodice românești din ultimele trei decenii. Consecințele imediate ale unor astfel de intervenții sunt demetaforizarea, efectul stilistic nul, confuzia, absurdul. Ambiguitatea semantică, reducerea valorii de generalizare a unor formații frazeologice etc.

În debutul lucrării, Dorin N. Uritescu subliniază deosebita forță expresivă a unităților frazeologice și în principal atenția la utilizarea celor mai puțin cunoscute sau care conțin elemente necunoscute (a se vedea locuțiunea adverbială *în pieș* = „de-a curmezișul” și legătura cu adjectivul *pieșis* = „aplecat într-o parte, oblic”: *pieș* + suf. –iș).

Dorin N. Uritescu distinge „unitățile frazeologice alterate” de „variantele frazeologice”. Primele conțin forme gramaticale modificate, raporturi sintactice schimbate între elementele componente, topică modificată, în timp ce variantele frazeologice rezultă „în urma diferitelor transformări, ca unități frazeologice identice semantic și numai parțial identice ca formă, în care elementele comutate nu distrug forma internă a expresiei și [...] nu creează o imagine plastică diferită de aceea a formei de bază”.

O altă distincție discutată este cea între unitățile frazeologice utilizate greșit și cele nou-create, acceptate, ca realizări în discurs.

Principalele deformări ale unităților frazeologice ilustrate și analizate cu minuțiozitate de lingvist sunt: încrucișarea frazeologică („i-au mers ca pe strună” pentru „a merge ca pe roate” sau „a merge strună”), demetaforizarea unităților frazeologice („a dat cu oiștea-n reforma gardului lui Ieremia” pentru „a dat cu oiștea-n gard ca Ieremia”), analogia deformată („pun bătă de la bătă” pentru „a pune mână de la mână”), parafrizarea („a încercat să-și facă un drum al lui folosind coatele” pentru „a da din coate”), atașarea unui prefix negativ la unul din cuvintele de bază datorită atracției exercitate de sensul negativ global al unității frazeologice („să nu-și decline incompetența” pentru „să nu-și decline competența”), utilizarea greșită cu extensiune improprie a unor unități frazeologice din cauza confuziei cu un termen (polisemantic) din

componenta lor („și-a făcut o profesiune de credință de a fi navigator” – profesiunea de credință = declarație publică făcută de cineva asupra principiilor sau convingerilor sale / morale, politice etc.; extensiunea „de a fi navigator” se referă la o profesie/profesiune, dar nu este în nici un caz o convingere), deformarea unităților frazeologice prin utilizarea echivocului ortografic („de-a BUSH-ilea” pentru „de-a bușilea”= pe mâini și pe picioare) etc.

Drept încheiere, Dorin N. Uritescu subliniază importanța frazeologiei în cultivarea limbii literare, ilustrându-și suportul teoretic cu o serie bogată de unități frazeologice. Se atrage însă atenția asupra faptului că procesul înnoirii vocabularului prin frazeologie are atât aspecte pozitive, cât și negative. Astfel, „lingvistul trebuie să separeu deviațiile de la unitățile frazeologice consacrate și să sancționeze fenomenul deformării unităților frazeologice”, ține să menționeze autorul.

Dinamica actuală a limbii române este o analiză complexă, întreprinsă cu minuțiozitate de reputatul lingvist Dorin N. Uritescu, dovedind o impresionantă cunoaștere a domeniului frazeologiei românești.

Maria-Laura RUS